

”Skulle alltihopa mot förmodan braka samman, då är inte kris det rätta ordet.”

Paul Åkerlund, metallklubbens ordförande på Saab.

det så många fler än de Saabanställda som drabbas.

har väl förbindelserna mellan Wall Street och en gata med fyravånings lägenhetshus i Trollhättan varit lika direkta. Från en spräckt amerikansk lånebubbla hade krisens vågor inte långt att rulla innan de träffade GM, som snabbt tog sin hand från dotterbolaget Saab för att blidka kongres-

sen att ge lån som skulle gynna de inhemskt arbetarna i USA.

I Sverige förklarade regeringen att den inte var intresserad av att gå in och ta GM:s plats.

Så fick Irma Dinamarca och hennes arbetskamrater anledning att sätta sig in i

vad en rekonstruktion innebär: ett alternativ till eller ett försök att undvika konkurs. En rekonstruktör kallas in för att undersöka om verksamheten kan fortsätta helt eller delvis och i så fall hur. En affärsplan arbetas fram för att visa hur Saab ska kunna bära sig. Sedan står hoppet till att någon utomstående ska vilja köpa företaget.

När tillkännagivandet kom den 20 februari om att Saab Automobile var på väg mot självständighet från GM ville vissa på fabriken skåla i champagne. Men när man i mars gick över från tvåskift till dagskift minskade lönen med runt 2 000 kronor.

– Och våra betalda kvartsraster togs bort, så nu jobbar vi en halvtimme längre, säger Irma Dinamarca.

Sedan kom varslet. 650 på golvet, 100 tjänstemän. Facket Unionen var en av dem som skyndade sig att förklara att personalminskningarna var ett sätt att locka nya ägare. Det spekuleras om olika intressenter, alltifrån kinesiska biljättar till Vattenfall eller facket självt, men ingen köpare har hittills trätt fram offentligt.

PÅ DET BRUMMANDE kylskåpet trängs foton på barnbarnen. När maskinerna på Saab står stilla även fredag och måndag passar Irma Dinamarca på att hälsa på dem i Växjö.

– Om man inte vill vara på fabriken under stoppdagarna får man ta ut spardagar eller semester. Man kan vara hemma med halva lönen, men det har jag inte ens varit intresserad av, för det är många stoppdagar nu och då blir det ännu mindre lön, säger hon.

Så det blir semesteruttag i stället. De insparade semesterdagarna, som egentligen skulle ha gått till en resa till Chile för att hälsa på släkt och vänner, blir allt färre.

Alternativet är att gå till jobbet ändå.

– Förut var det alltid något man kunde göra. Städa, lära sig eller läsa på. Men nu känns det svårare att motivera sig. Varför ska man repetera de fem S:en om man kanske inte får vara kvar på fabriken?

Med a-kassa i stället för lön skulle Irma Dinamarca ha hälften att leva av jämfört med i dag. Det går, även om det blir till att leva precis, säger hon. Någon storslösare har hon aldrig varit och de senaste årens osäkerhet har gjort henne försiktig med utgifter. Men släktingen i Chile som hon hittills har hjälpt med pengar för att läsa på universitetet har hon fått förklara läget för.

– Den största förlusten är att jag inte kan hjälpa andra ekonomiskt längre. Jag själv ska nog klara mig. Jag tänker inte ligga hemma och gråta. Man kan alltid engagera sig ideellt. När jag var arbetslös 1993 startade jag en spanskakurs på ABF.

Facket ställer hon inga större förhoppningar till. Tönen gentemot företaget är

mjuk och någon kamp är det inte tal om. Man känner sig lite ensam ibland, konstaterar hon.

TILLSAMMANS MED arbetskamraterna försöker Irma Dinamarca hålla humöret uppe. De skojar om att de skulle kunna lösa arbetslösheten med att gå runt och sälja bullar och kaffe till dem som blir kvar på fabriken och måste jobba så hårt att de inte hinner ta rast. Men sedan kommer allvaret. Det värsta är att inte veta, att bara kunna vänta.

– De visade ett program på tv härom veckan, om en bilfabrik i USA, hur död staden blev när den lades ned. Än så länge kan jag inte tänka mig hur det skulle bli i Trollhättan om Saab försvann. Men man undrar ju. Det börjar bli en studentstad, och så har vi filmindustrin. Men vanliga arbetare... Ungdomar kan utbilda sig, men i min ålder är det en annan sak. Jag är inte rädd för att flytta om det finns en chans att få jobb, men var skulle jag jobba? Jag hade ju kunnat arbeta i affär, på lager eller var som helst, men med krisen kan det bli svårt, säger hon.

Blicken glider ut till den där platsen på andra sidan gården igen.

PÅ SAABS PERSONALPARKERING vajar inte längre några GM-flaggor på stängerna. Utanför grindarna är det tomt och tyst. Bakom stängslet står några anställda och röker i vårsolen.

Metallklubbens ordförande Paul Åkerlund presenterar sig som Pålle. En röd knapp lyser på hans jackbröst: ”Vi kommer igen”. Han säger att det nog inte finns en arbetsplats i Sverige där folk är så härdade i att ”vara på löpet” som man säger här – Saab figurerar på minst två löpsedlar i veckan. Men den sista tidens händelser har tagit hårt på många.

– Journalister ska akta sig, jag är rädd att någon snart får en rak höger. Folk här är så trötta på att höra, läsa och få mikrofoner stuckna under näsan när de ska hem från jobbet. Och det visar ju på en rädsla och frustration, säger han och öppnar dörren till en sal bredvid fabriken, möblerad med rader av stolar och en Saab Cabriolet.

Paul Åkerlund ger ett godmodigt intryck. Han pratar om att det finns en stark syn på att Saab ska klara sig. Efter att under många år ha hindrats av GM från att komma med nya bilmodeller i tillräckligt snabb takt har företaget nu större rörelsefrihet. Och den nya affärsplanen tror han på. Han beskriver den som expansiv.

– Den går ut på att ta hem verksamhet: 9-5:an byggs aldrig i Tyskland, vi plockar hem Cabriolet som finns i Österrike, och om allt går i lås kan vi inom ett år ha nyanställt upp till tusen personer i produktionen och ett hundratal i teknisk utveckling.

Paul Åkerlund ler.